

Förslag om ändring i Vapenlagen

Läkare anmälningsskyldiga även vid somatisk sjukdom

Nu föreslås utökad skyldighet för läkare att anmäla olämpliga vapen innehavare till polisen, trots att nuvarande regler efterföljs dåligt. Förutom psykiatriska sjukdomar ska vissa somatiska sjukdomar föranleda anmälan, anser Justitiedepartementet.

II Läkares skyldighet att anmäla patienter som bedöms vara olämpliga att inneha vapen har successivt utökats. Den senaste förändringen kom år 2000, då det bestämdes att även läkare inom öppen psykiatrisk vård skulle innefattas. Tidigare hade lagen gällt endast den slutna psykiatriska vården. Nu tar regeringen ytterligare ett steg genom att föreslå att vissa somatiska besvär, exempelvis demenssjukdomar, missbruksproblem och vissa neurologiska sjukdomar, ska kunna föranleda en anmälan. Vilka diagnoser som ska ingå blir en uppgift för Socialstyrelsen att fastslå. Justitiedepartementet hoppas att redan hösten 2005 kunna presentera en lagrådsremiss.

Nuvarande regler fungerar dock dåligt, visar en sammanställning från Rikspolisstyrelsen. Under 2003 gjordes 108 anmälningar. Året innan var antalet 84. Samtidigt har omkring 250 000 människor kontakt med psykiatrisk vård under ett år, och antalet vårdtillfällen inom psykiatrisk tvångsvård uppgår till 6 000 per år. Detta, menar bland annat Socialstyrelsen, visar på en tämligen omfattande underrapportering ifråga om olämplighet att inneha vapen.

Enligt regeringens förslag, som varit på remiss, bör den myndighet som an-

FOTO: STAFFAN JONSSON/BLA BILDBYRÅ

Älgjägare på pass. Regeringen vill utöka anmälningsskyldigheten för läkare enligt Vapenlagen till att även innefatta patienter med vissa neurologiska sjukdomar, missbruksproblem etc. Läkarförbundet menar att förslaget »saknar» verklighetsförankring.

svarar för tillstånd att inneha vapen ha tillgång till ett fullständigt underlag ifråga om omständigheter som kan ha betydelse för innehavet. Då innefattas även vissa somatiska sjukdomstillstånd och funktionshinder, anser regeringen.

Syftet är att minska risken för olyckor och brott och att vapen kommer i »orätta händer». De negativa effekter en sådan anmälningsskyldighet kan få på förtroendet för sjukvården och på relationen mellan läkare och patient måste vägas mot säkerheten för andra människor, anser regeringen, som menar att säkerhetsaspekten väger tyngst.

Socialstyrelsen har i sitt remissvar

ställt sig bakom regeringens förslag och menar att läkares bristande anmälningsbenägenhet enligt Vapenlagen till stor del beror på kunskapsbrist. Bo Lindblom, chef för Socialstyrelsens hälso- och sjukvårdsavdelning, tror att ökad kunskap bland läkare också kan påverka den negativa inställning som många känner till anmälningsskyldigheten

– Genom information och utbildning tror jag att de flesta förstår att detta är viktigt. Visst kan läkare genom anmälningsskyldigheten uppleva sig som en förlängd arm till polisen, men det är en säkerhetsfråga i allmänhetens intresse, och läkare måste då ta sitt ansvar, säger Bo Lindblom.

– Och vem, om inte en läkare, kan bäst bedöma huruvida en person av medicinska skäl inte är lämplig att inneha vapen?

Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att följa utvecklingen när det gäller anmälningsskyldighet enligt lagen och även lämna förslag på åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i Vapenlagen följs. Uppdraget ska redovisas sommaren 2006. Om regeringsförslaget till utökad anmälningsskyldighet tas av riksdagen kommer Socialstyrelsens uppdrag förmodligen att innefatta även den ändringen. De allmänna råd och föreskrifter om läkares anmälningsskyldighet enligt Vapenlagen, som Socialstyrelsen beslutade om så sent som i december 2003, behöver troligen också revideras.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

»Uselt förslag utan verklighetsförankring«

»Ett uselt förslag som helt saknar verklighetsförankring». Det anser Robert Leth, ordförande i Läkarförbundets etik- och ansvarsråd, om regeringens förslag till utökad anmälningsskyldighet enligt Vapenlagen.

II Robert Leth ifrågasätter den inställning som bland annat Rikspolisstyrelsen ger uttryck för, att läkares följsamhet till den nuvarande anmälningsskyldigheten enligt Vapenlagen skulle fungera dåligt.

– Man kan inte dra de slutsatser som polisen gör utifrån hur många anmäl-

ningar som görs per år. Det är ett för administrativt synsätt. Ingen vet om det fungerar bra eller dåligt idag, och själv tror jag inte alls att det fungerar dåligt.

Robert Leth menar att läkare redan idag ställer frågor om vapeninnehav, om anledning finns. I första hand ska det handla om att råda patienten att lämna in eventuella vapen och först i ett senare skede om att göra anmälan till polisen.

– Träffar jag en äldre patient som inte deltagit i älgjakten på en massa år finns det inget skäl att göra en anmälan. Dessutom kommer man ju inte åt det stora problemet med alla illegala vapen, efter-

som dessa inte framkommer om polisen samkör vapenregistret med de anmälningar som görs. Förslaget till en ändring av Vapenlagen är därför en papperstiger, säger Robert Leth.

Robert Leth menar i stället att reglerna borde ändras så att vapenlicensen omprövas regelbundet, kanske med olika intervall beroende på innehavarens ålder. Vid en sådan omprövning skulle läkare kunna ge ett medicinskt utlåtande om lämpligheten i att inneha vapen.

Peter Örn